INDSPIL TIL **JURIDISK RAMME OG PRINCIPPER** FOR CAP 2028

Økologisk Landsforening, Danmarks Naturfredningsforening, Rådet for Grøn Omstilling, Dansk Vegetarisk Forening, Plantebranchen, Dyrenes Beskyttelse, World Animal Protection, Danmarks Biavlerforening og **Dansk Ornitologisk Forening** er gået sammen om et fælles bud på, hvordan EU's landbrugsstøtte kan formes for at sikre en sund og grøn fødevareproduktion i Europa og sunde og bæredygtige fødevarer til forbrugerne. Forslaget orienterer sig mod rammerne for EU's landbrugsstøtte og dermed grundlaget for en dansk udmøntning.

VISIONEN FOR EU'S LANDBRUGSSTØTTE 2028
EU's landbrugsstøtte skal bidrage aktivt til udbredelsen af et helhedsorienteret og sundt agroøkologisk system, der respekterer de planetære grænser og til at understøtte en bæredygtig fødevareværdikæde fra jord til bord.

PRINCIPPER FOR LANDBRUGSSTØTTEN
Landbrugsstøtten skal fremme grundlaget for en grøn omstilling og derfor finansiere fælles goder med tilknytning til landbrugsdrift og forvaltning af det åbne land. Det handler om nedsat klimapåvirkning, plads til natur og biodiversitet i det dyrkede og åbne land, beskyttelse af drikkevandet, et vandmiljø i god økologisk tilstand og god dyrevelfærd, hvor dyrene kan udleve naturlig adfærd. Fælles goder skaber et robust dyrkningssystem og et intakt økosystem, der er forudsætningen for fødevareforsyningssikkerhed. Dyrevelfærd skal anerkendes som en selvstændig målsætning og integreret del af landbrugets udvikling mod en mere bæredygtig produktion.

Landbrugsstøtten skal samtidigt indrettes, så den styrker landbrugets konkurrenceevne med udgangspunkt i et samfund med stigende krav til bæredygtighed. Landbrugsstøtten skal derfor gennem incitamentsbetaling både honorere ibrugtagning af teknologiske løsninger og nye driftsmetoder og omstillinger på bedriften, der styrker bedriftens leverancer til de fælles goder uden at kompromittere bæredygtig omstilling og høje dyrevelfærdsstandarder.

Ud over støtte direkte til landmænd, skal støtten fremme omstillingen mod mere bæredygtige fødevare- og biomasseværdikæder, generationsskifte og permanent udtagning af landbrugsarealer. Der skal ikke være tilskud til dyrkning af arealer med høj emission såsom lavbundsjorde. Hvis koblet støtte til husdyr eller husdyrprodukter, eller støtte til reklamer for kød, æg og mejeriprodukter opretholdes, skal der stilles krav om god dyrevelfærdspraksis.

DEFINITION AF "FÆLLES GODER"
Eksternaliteter, der ikke har en markedspris og som ikke kan privatiseres, da effekten har indflydelse på alle. F.eks. klima, vandmiljø, drikkvandskvalitet, luftkvalitet, natur- og biodiversitet, dyrevelfærd, der fører til et gns. lavere forbrug af medicin og dermed forebygger forekomst af antibiotikaresistens, samt ekstensivering af husdyrproduktionen, der giver mindre risiko for udbrud af zoonoser, der kan true den humane sundhed og som følge af et mindre antal landbrugsdyr frigør areal til andre formål end foderproduktion.

DEN DIREKTE STØTTE - SØJLE I
Den direkte støtte opdeles i henholdsvis en midlertidig basisindkomststøtte og grønne betalinger via bioordninger.

BASISINDKOMSTSTØTTE
Basisindkomststøtten skal gradvis afvikles. Den må max udgøre 70% af budgettet ved start af CAP 2028 og skal falde til 50% ved periodens udgang og udfases over to CAP-perioder (14 år). Basisindkomststøtten udbetales pr. ha.

BIOORDNINGER - GRØNNE BETALINGER TIL FÆLLES GODER
Bioordningerne værdisætter positive eksternaliteter og skal indeholde betaling for at levere på fælles goder, så der er økonomi for landmanden i at prioritere disse.

De grønne betalinger skal udbetales på grundlag af resultatopgørelser med validerede opgørelsesmetoder inden for klima, kvælstof, dyrevelfærd, plads til og grundlag for levesteder og fødegrundlag for vilde arter, således at effekten kan opgøres på bedriftsniveau, medlemsland-niveau og EU-niveau.

Det vil gøre det muligt at eftervise effekten af landbrugsstøtten og dokumentere, at landbruget leverer på aftalte mål, som det er efterlyst af EU's revisionsret. Støtten skal både finansiere opretholdelse af en ønsket tilstand og tiltag, der kan skabe en positiv forandring (additionalitet).

KONDITIONALITET SOM INCITAMENTSGRUNDLAG
Med udfasningen af basisindkomststøtten ændres de generelle konditionalitetskrav til målrettede krav med afsæt i klima, Vandrammedirektivet, Naturgenopretningsforordningen, Nitratdirektivet, Fuglebeskyttelsesdirektivet, Habitatdirektivet og regler til beskyttelse af dyrevelfærd, der dokumenteres med validerede opgørelsesmetoder. De målrettede konditionalitetskrav skal afspejle forpligtelser og bidrag til medlemslandets nationale mål og/eller europæiske aftalte mål, hvis de findes. De målrettede konditionalitetskrav fungerer som tærskelværdier for at kunne søge bioordninger.

SMÅ LANDBRUG
Medlemslandene kan vælge at indføre en multiplikationsfaktor på de valgte satser for basisindkomststøtte og bioordninger mhp. at styrke det økonomiske grundlag for små landbrugs fortsatte eksistens.

UUDNYTTEDE MIDLER SKAL KUNNE FLYTTES TIL NÆSTE BUDGETÅR
Der bør være større mulighed for fleksibilitet med uudnyttede midler, så de kan flyttes til efterfølgende budgetår. Det skal dæmme op for, at ambitionsniveauet for ordningerne ikke bliver udhulet for at være sikker på, at alle midler i den nationale konvolut bliver hjemtaget.

UNDERSTØTTE OMSTILLINGEN MOD MERE BÆREDYGTIGE FØDEVARE- OG BIOMASSEVÆRDIKÆDER - SØJLE II
Søjle II skal bl.a. fremme grøn omstilling gennem finansiering af permanent udtagning af landbrugsarealer, udvikling af nye fødevare- og biomasseværdikæder og fremme generationsskifte gennem støtte til unge landmænd.

For at understøtte omstillingen mod mere bæredygtige fødevare- og biomasseværdikæder bør der kunne søges støtte til:

- ***Upcycling og kaskadeudnyttelse af restbiomasser***
  Grøn bioraffinering muliggør bedre ressourceudnyttelse af restbiomasser gennem produktion af protein, fibre og ekstrakter. Det bidrager til at erstatte importeret soja og understøtter en cirkulær og værdibaseret anvendelse af landbrugets ressourcer.
- ***Fødevareværdikæder, der understøtter de planetære kostråd***
  Alternative fødevaresystemer – herunder plantebaserede produkter – står over for at skulle udvikle robuste og effektive værdikæder. De animalske værdikæder er udviklet og støttet gennem årtier. Alternative værdikæder har brug for at opbygge samme styrke og forudsigelighed gennem støtte og politisk prioritering.

Ordningerne rettet mod fødevare- og biomasseværdikæderne bør omfatte:
- Investeringer i forarbejdningskapacitet og specialiseret udstyr
- Samarbejder mellem landbrug, forarbejdning og afsætning
- Innovation og afprøvning af nye afgrøder og produkter
- Vidensopbygning og rådgivning
- Etablering af en europæisk plantefond med inspiration i den danske fond for plantebaserede fødevarer
- Etablering af en ordning til finansiering af udfasning af hold af dyr i bur og bur-lignende staldsystemer og implementering af moderniserede krav til dyrevelfærd i staldene og i transport af dyr.

FORENKLING
Landbrugsstøtten forenkles ved at
udvikle og udbrede digitaliserede redskaber og anvendelsen af satellitovervågning, der dokumenterer forholdene på de enkelte gårde.

Opretholde fleksibilitet for medlemslandene til at indrette ordningerne, så de afspejler nationale behov og forhold inden for de politisk aftalte mål.